

Protokół z posiedzenia Komitetu Nauk Etnologicznych PAN

Na posiedzeniu obecni byli:

członkowie i członkinie KNE PAN:

Dr hab. prof. IAE PAN Kamila Baraniecka-Olszewska
Dr Rafał Beszterda
Dr hab. prof. UG Tarzycjusz Buliński
Dr hab. prof. IAE PAN Agnieszka Halemba
Dr hab. prof. UŁ Katarzyna Kaniowska
Mgr Joanna Koźmińska
Prof. dr hab. Lech Mróz
Dr hab. prof. UMK Wojciech Olszewski
Prof. dr hab. Jacek Pawlik
Prof. dr hab. Aleksander Posern-Zieliński
Dr hab. prof. IAE PAN Łukasz Smyrski
Prof. dr hab. Jerzy Wasilewski
Prof. dr hab. Maciej Ząbek
Prof. dr hab. Magdalena Zowczak

oraz sekretarz KNE PAN:

Dr Sebastian Latocha

1. O godz. 11:00 w siedzibie Muzeum Azji i Pacyfiku im. Andrzeja Wawrzyniaka w Warszawie przewodnicząca Komitetu Nauk Etnologicznych PAN dr hab. prof. UŁ Katarzyna Kaniowska przywitała członków i członkinie Komitetu i otworzyła posiedzenie.
2. Pamięć ks. prof. dra hab. Henryka Zimonia SVD została uczczona przez członków i członkinie Komitetu minutą ciszy.
3. Przewodnicząca, przekazując stanowisko prof. Jerzego Duszyńskiego (przedstawione na zebraniu ogólnym PAN), poinformowała, że: (I) finanse PAN znajdują się w dobrym stanie; (II) PAN – w ramach pomocy dla Ukrainy – na różnych zasadach zatrudniła 131 pracowników naukowych z tego kraju.
4. Dr hab. prof. UŁ Katarzyna Kaniowska poinformowała o trwających pracach Komisji Etyki PAN nad wyłonieniem grona zarządzającego komunikacją na linii Komitetu PAN – MEiN. Trzy inne sprawy, w które włączyła się Komisja (lub wsparła zespoły eksperckie), to: (I) wypracowanie stanowiska PAN w sprawie aktualizacji wykazu czasopism punktowanych MEiN; (II) wypracowanie stanowiska w sprawie Akademii Kopernikańskiej; (III) wniosek o zmianę procedury postępowania o nadanie tytułu profesora. Przewodnicząca skonstatowała konflikt między wartościami, którymi powinno kierować się środowisko naukowe, a literą prawa.
5. Prof. dr hab. Aleksander Posern-Zieliński zabrał głos w tej sprawie. Stwierdził, że problem nie tyle polega na tym, że tylko połowę dorobku przedstawia się do oceny, ile na proteście przeciwko sytuacji, w której nauka podlega granicznie wykładni prawnej, procesowej, dowodowej. Komisja Etyki PAN twierdzi, że to jest szkodliwe dla środowiska naukowego, którym zaczyna rządzić prawo.
6. Przedmiotem dyskusji była potencjalna nowa lista dyscyplin naukowych, na której mogłaby się znaleźć się z powrotem etnologia i antropologia jako osobna dyscyplina. Prezydium KNE PAN doszło do wniosku, że całe środowisko polskich etnologów i etnolożek powinno solidarnie zareagować. Informacja w tej sprawie została rozesłana do dyrekcji Instytutów, Katedr i Zakładów etnologicznych w Polsce. Przewodnicząca stwierdziła, że z perspektywy „punktowego” dorobku naukowego i sprostania oczekiwaniom MEiN wobec dyscyplin przywrócenie naszej dyscyplinie samodzielności nie oznacza tego samego dla poszczególnych ośrodków. Zaapelowała o kalkulację i dyskusję na ten temat w ośrodkach, z których pochodzą członkowie i członkinie KNE PAN. Przewodnicząca otworzyła dyskusję na ten temat,

przedstawiając stanowisko Prezydium KNE PAN w tej sprawie, że naczelnym celem jest obecność etnologii i antropologii w wykazie nauk w Polsce.

7. Członkowie i członkinie Komitetu upoważnili Prezydium KNE PAN do podjęcia działań w tej kwestii w imieniu Komitetu.
8. Prof. dr hab. Lech Mróz rozważył, czy kierujemy się ważnymi powodami historycznymi („zawsze tak było”), czy głosami płynącymi ze środowiska i lokalnych ośrodków. Wygodne umoszczenie się w obecnych (nowych) strukturach pewnych ośrodków może hamować impet argumentu historycznego. Stwierdził także, że samodzielność dyscypliny wpływa na obraz tego, co jest – w społecznym odbiorze – przedmiotem etnologii.
9. Prof. dr hab. Aleksander Posern-Zieliński zauważył, że dyskusja nad statusem dyscypliny trwa już kilka lat. KNE PAN od lat walczy o samodzielność dyscypliny. Profesor nie zgodził się z argumentem, w świetle którego obecna struktura powinna zostać utrzymana. Profesor stwierdził, że partykularne interesy nie powinny przyćmić naczelnego celu, jakim jest obecność dyscypliny na liście dyscyplin naukowych w Polsce. Zauważył, że KNE PAN od lat zabiegał o to w MEiN; odmienne stanowisko środowiska mogłoby negatywnie wpłynąć na obraz Komitetu w MEiN.
10. Prof. dr hab. Jerzy Wasilewski, przedstawiając sytuację przedstawicieli i przedstawielek naszej dyscypliny w Uniwersytecie Warszawskim, nie zgodził się, że polscy etnolodzy i etnolożki nie mają mocy przebicia.
11. Dr hab. prof. IAE PAN Agnieszka Halemba zauważyła, że w naszej części Europy instytucjonalna obecność naszej dyscypliny pośród nauk i tak jest nikła w porównaniu z innymi krajami. Dlatego jej obecność w wykazie dyscyplin w Polsce jest koniecznością, a tę obecność, należy wzmocnić, nie tylko wpisać z powrotem etnologię i antropologię na listę dyscyplin naukowych w Polsce.
12. Dr hab. prof. UG Tarzycjusz Buliński zauważył, że samodzielność dyscyplinarna etnologii w Uniwersytecie Gdańskim to początek działania „bata ewaluacyjnego” i powrót do poprzedniego stanu rzeczy – do ośrodków silnych i słabych. Stwierdził, że małe ośrodki mogą na tym stracić. Zauważył jednak, że zyski nieewaluacyjne są większe: własne stopnie, tytuły.
13. Prof. dr hab. Magdalena Zowczak zwróciła uwagę na neokolonialną postawę niektórych antropologów zachodnich podważających tożsamość kulturową Ukrainy. Prof. dr hab. Aleksander Posern-Zieliński stwierdził, że wolność naukowa na to pozwala. Członkowie i członkinie KNE PAN podjęli dyskusję nad granicami tej wolności w sytuacji wojny.
14. Prof. dr hab. Magdalena Zowczak przekazała informację na temat książek zgłoszonych do tegorocznej edycji konkursu o Nagrodę Komitetu Nauk Etnologicznych PAN im. Bronisława Malinowskiego na najlepszą książkę naukową z zakresu etnologii, antropologii społeczno-kulturowej, folklorystyki i etnomuzykologii opublikowaną w latach 2020-2021. Zostały zgłoszone 4 książki: Natalii Bloch, *Encounters across Difference*; Ewy Klekot, *Kłopoty ze sztuką ludową*; Katarzyny Kość-Ryżko, *Uchodźczynie – kobiety, matki, banitki*; Zbigniewa Szmyta, *Zbyt głośna historyczność*.
15. Po dyskusjach dr hab. prof. UŁ Katarzyna Kaniowska zamknęła posiedzenie, a członkowie i członkinie Komitetu udali się na nową wystawę stałą Muzeum Azji i Pacyfiku – *Podróże na wschód*.

Protokołował:
Dr Sebastian Latocha